

Kako shraniti izgrajeno satje in ga zaščititi pred voščeno veščo

15.9.2026 - Vlado Auguštin | Čebelarstva zveza Slovenije

Izgrajeno satje je za čebelarja neprecenljivo bogastvo. Čebele za gradnjo novega satja porabijo veliko energije, čebelarju pa so pripravljeni sati spomladi v pomoč pri razvoju in širjenju čebeljih družin. Če jih po odvzemu iz panja nepravilno shranimo, lahko voščena vešča v nekaj tednih poškoduje tudi večjo zalogo rezervnega satja.

Predstavljajte si, da spomladi odprete skladišče in namesto uporabnih satov najdete prepredeno, razjedeno satje. Takšno izgubo lahko preprečimo, če razumemo, katero satje je najbolj ogroženo in kako ga po koncu sezone pripravimo na shranjevanje.

Kdo je voščena vešča?

V čebelarstvu poznamo veliko voščeno veščo (*Galleria mellonella*) in malo voščeno veščo (*Achroia grisella*). Odrasle vešče so dejavne predvsem ponoči. V panjih in skladiščih poiščejo razpoke ter druga zaščitena mesta, kamor odložijo jajčeca. Število odloženih jajčec je lahko veliko, zato se ob ugodnih razmerah poškodbe hitro širijo.

Satja ne uničujejo odrasle vešče, temveč njihove ličinke. Te se zavrtajo v sate, poškodujejo celice in za seboj puščajo svilene rove, mrežice ter iztrebke. Pri močnejši napadenosti satje izgubi obliko in postane neuporabno.

Zakaj je temno satje najbolj ogroženo?

Vsi sati za voščeno veščo niso enako privlačni. Najbolj ogroženo je **staro, temno satje, v katerem se je razvijala čebelja zalega**. V njem so ostanki zapredkov, cvetnega prahu, medu in drugih organskih snovi, ki ličinkam voščene vešče omogočajo razvoj. Svetli mediščni sati, v katerih ni bilo zalege in je malo ostankov cvetnega prahu, so praviloma manj ogroženi. Kljub temu jih je treba primerno shraniti, saj manjša ogroženost še ne pomeni popolne zaščite.

Močna čebelja družina veščam otežuje razvoj: čebele odstranjujejo jajčeca in ličinke voščene vešče ter varujejo satje. Ko sate odvezamemo iz panja, te zaščitite ni več. Zato je treba posebej paziti na sate iz šibkih družin in na satje, ki ga nameravamo hraniti dlje časa.

Kaj storiti pred shranjevanjem?

Najprej pregledamo vse satje. Močno poškodovane in zelo stare sate izločimo ter namenimo predelavi voska. Z njihovo odstranitvijo zmanjšamo tudi količino ostankov, v katerih se vešča najlažje razvija. Sate, ki jih bomo hranili, razvrstimo po vrsti in stanju: temno zaleženo satje shranjujemo še posebej skrbno, svetle mediščne sate pa hranimo ločeno.

Pred shranjevanjem preverimo, ali so naklade, okvirji in prostor čisti. Pomembno je tudi, da satja ne pustimo dlje časa v toplem prostoru, kjer imajo vešče dostop do njega. Že krajše obdobje neustreznega shranjevanja lahko omogoči začetek napada.

Zamrzovanje: praktična rešitev za manjše količine

Zamrzovanje je učinkovit način za uničenje jajčec, ličink, bub in odraslih vešč. Okvirje oziroma naklade damo v zamrzovalnik tako, da se lahko ohladijo tudi v notranjosti. Pri običajni temperaturi zamrzovalnika, približno **-18 °C**, jih je smiselno pustiti **vsaj 24 ur**, pri večjih ali tesno zloženih serijah pa dlje. Čas izpostavljenosti mrazu je odvisen tudi od tega, kako hitro se ohladijo vsi deli satja.

Po zamrzovanju moramo preprečiti ponovno naselitev vešč. Sate zato shranimo v čisto embalažo ali prostor, do katerega vešče ne morejo dostopati. Če jih zapremo v vreče ali zaboje, naj bodo pred tem suhi; pri vlažnem satju lahko zaprto shranjevanje poveča nevarnost plesnenja.

Hladilnica: rešitev za večje zaloge satja

Za čebelarje, ki hranijo veliko satja, je lahko primernejša hladilnica oziroma hladilni zabojnik. Stalna nizka temperatura **pod približno 10 °C** zavira razvoj voščene vešče. Hladilnica tako omogoča, da satje ostane v hladnem okolju skozi celotno obdobje shranjevanja.

Pri tem je pomembna razlika: **hlajenje upočasni ali zaustavi razvoj vešč, ne zagotavlja pa enakega učinka kot zamrzovanje**. Če je satje že napadeno, je pred dolgotrajnim shranjevanjem smiselno poskrbeti za ukrep, ki uniči prisotne razvojne stopnje.

V hladilnici spremljamo tudi vlago. Previsoka vlaga in slabo kroženje zraka lahko povzročita plesnenje, zlasti na satih z ostanki cvetnega prahu. Sate zato hranimo čiste, suhe in tako razporejene, da zrak med njimi lahko kroži.

Reden pregled je del zaščite

Ne glede na način shranjevanja zalogo občasno pregledamo. Pozorni smo na svilene nitke, rove, iztrebke in poškodovane celice. Če opazimo začetne znake napada, prizadete sate ločimo od drugih in ukrepamo, preden se škoda razširi.

Dobro ohranjeno izgrajeno satje je spomladi dragocena pomoč čebelam in čebelarju. S pravočasnim izločanjem starih satov, primernim zamrzovanjem ali stalnim hladnim shranjevanjem ter rednim pregledovanjem lahko preprečimo izgube in ohranimo zalogo za naslednjo sezono.

<https://czs.si/kako-shraniti-izgrajeno-satje-in-ga-zascititi-pred-vosceno-vesco>